

MANAGEMENTLETTER 2025

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Drenthe

5 december 2025

Per saldo persoonlijker

Independent Member of
PrimeGlobal

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

Aan het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke
regeling Omgevingsdienst Drenthe

Behandeld door: Iris Stobbe
Ons kenmerk: 2025.354
Datum: 5 december 2025

Geacht bestuur, geachte mevrouw Heidekamp-Prins,

Het algemeen bestuur heeft Eshuis Registeraccountants opdracht gegeven om de jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe (hierna: Omgevingsdienst Drenthe) te controleren. Voor een nadere omschrijving van onze opdracht en de geldende voorwaarden verwijzen wij u naar onze opdrachtbevestiging van 29 oktober 2025.

Als onderdeel van onze controle onderzoeken wij onder andere de administratieve organisatie en de interne beheersing bij uw organisatie. Naar aanleiding daarvan brengen wij deze management letter uit. Hierin richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de processen die wij hebben onderzocht om daarmee een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen.

We beginnen deze management letter met een samenvatting van onze belangrijkste bevindingen en de voornaamste risico's die we tijdens de controle hebben geïdentificeerd. Vervolgens delen we onze observaties over de processen die relevant zijn voor de jaarrekening en bieden we aanbevelingen voor verbeteringen aan. In hoofdstuk 5 kijken we vooruit naar de samenstelling en controle van de jaarstukken. De laatste paragraaf bevat enkele actuele onderwerpen die wij graag met u willen delen.

Wij willen u bedanken voor de goede samenwerking en staan uiteraard klaar om eventuele toelichtingen te geven.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. H. Kuperus RA

→ Inhoudsopgave

→ Management-
samenvatting

→ Risico's

→ Procesbeheersing

→ Detailbevindingen

→ Vooruitblik

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	4
2. De belangrijke risico's	5
3. Procesbeheersing	6
4. Detailbevindingen.....	10
5. Vooruitblik naar de jaarrekening	18

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

1. Managementsamenvatting

Onderwerp	Bevindingen
Inrichting van de interne beheersing	Tijdens de interim-controle hebben we met de organisatie gesproken over en onderzoek gedaan naar de interne beheersing van de Omgevingsdienst Drenthe. De beheersing is in lijn met wat verwacht mag worden van een relatief kleine beheersorganisatie. Dat betekent dat we de interne beheersing van voldoende niveau vinden, voor zover wij dat beoordelen in het licht van de jaarrekeningcontrole, maar wel enkele aandachtspunten signaleerd hebben.
Aanpassing BADO en controletoleranties	Door een aanpassing van de BADO dienen wij vanaf boekjaar 2025 een andere goedkeuringstolerantie/materialiteit te hanteren. De materialiteit is gewijzigd van 1% van de totale lasten, <u>inclusief</u> dotaties aan reserves, voor fouten en 3% voor onzekerheden naar 2% van de totale lasten, <u>exclusief</u> dotaties aan de reserves voor fouten en onzekerheden samen. Per saldo leidt dit bij de Omgevingsdienst Drenthe niet tot een intensivering van de controle.
IT-omgeving en informatieveiligheid	De invoering van NIS2 en de doorontwikkeling van BIO naar BIO2 zijn belangrijke actuele ontwikkelingen op IT-gebied. Voor onze belangrijkste observaties ten aanzien van de IT-omgeving en informatieveiligheid, verwijzen wij naar hoofdstuk 3.3 IT-omgeving.
Fraudebeheersing, misbruik en oneigenlijk gebruik	Het is belangrijk dat ten aanzien van frauderisico's een vorm van een beheersplan aanwezig is waarin risico's worden geïdentificeerd, maatregelen beschreven, getoetst en geëvalueerd wordt welke restrisico's er zijn en hoe deze worden beoordeeld. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording komt daar voor u het onderdeel misbruik en oneigenlijk gebruik bij. U heeft in 2024 een frauderisicoanalyse opgesteld welke in 2025 opnieuw is vastgesteld door de directeur van de Omgevingsdienst Drenthe. Dat vinden wij een goede zaak. U beschikt echter nog niet over M&O-beleid.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- **Risico's**
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

2. De belangrijke risico's

Onze controleaanpak is gericht op de thema's die voortkomen uit de door ons opgestelde risicoanalyse, met betrekking tot mogelijke bedreigingen voor de getrouwheid van de jaarrekening van de Omgevingsdienst Drenthe. Wij vinden het belangrijk dat u inzicht heeft in de gebieden waar wij binnen uw organisatie de grootste risico's waarnemen. Onze risico-inschatting is gebaseerd op verschillende factoren, zoals onze kennis van de sector, uw organisatie, ervaringen uit voorgaande jaren, relevante maatschappelijke ontwikkelingen en de voorschriften van onze beroepsorganisatie. Voor het jaar 2025 hebben wij de volgende belangrijke risico's geïdentificeerd:

Omschrijving risico	Motivatie
Doorbreking van interne beheersingsmaatregelen opgelegd door het management (memoriaalboekingen)	Het (algemene) risico dat de hoogste leiding in de organisatie gehanteerde beheersmaatregelen doorbreekt.
Onjuiste presentatie van de verantwoording van de Wet Normering Topinkomens (WNT)	Vanwege de complexe wet- en regelgeving kunnen fouten in de WNT-verantwoording opgenomen zijn. Daarnaast is de toepassing van het WNT-normenkader dwingend van aard en is er geen sprake van ruimte om afwijkingen in de verantwoording te accepteren. Van toepassing bij alle organisaties die gebonden zijn aan de WNT.
Onjuiste waardering, activatie en/of classificatie van investeringen in de materiële vaste activa (MVA)	Het risico ziet toe op waardering, activatie en/of classificatie van investeringen in de MVA doordat er sprake is van een grote en complexe transactie (aankoop pand + verbouw) met een materiële impact op de jaarrekening welke nieuw is voor de organisatie.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- **Procesbeheersing**
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

3. Procesbeheersing

3.1 Algemeen beeld procesbeheersing

De kwaliteit van de interne beheersing is vergelijkbaar met dat van vorig jaar. De gemaakte procedureafspraken en de wijze waarop processen zijn ingericht, voldoen in opzet aan de gestelde eisen, voor zover wij dat beoordelen in het licht van de jaarrekeningcontrole. We hebben daarnaast gekeken naar uw terugkoppeling op onze eerdere adviezen en aanbevelingen. Hieruit blijkt dat de Omgevingsdienst Drenthe bewust keuzes maakt in de manier waarop met deze aanbevelingen wordt omgegaan. Over het algemeen constateren wij dat u de processen beheerst. Wel merken we op dat de zichtbaarheid van controlehandelingen binnen deze processen niet altijd aanwezig, waardoor uitgevoerde controles niet altijd aantoonbaar zijn. Dit heeft ertoe geleid dat onze controleaanpak voornamelijk gegevensgericht is uitgevoerd. In hoofdstuk 4 – Detailbevindingen geven we een terugkoppeling op onze belangrijkste observaties uit de interim-controle. Daarbij gaan we onder andere in op de stand van zaken rondom de rechtmatigheidsverantwoording en behandelen we de thema's fraude en IT.

3.2 Fraudebeheersing, misbruik en oneigenlijk gebruik

Van accountants wordt verwacht dat zij een professioneel-kritische houding aannemen ten aanzien van materiële afwijkingen in de jaarrekening als gevolg van fraude, omkoping, corruptie, ondermijning en naleving wet- en regelgeving. We constateren dat de aandacht voor fraude en integriteit de afgelopen jaren is toegenomen. Dit leidt ertoe dat organisaties steeds vaker worden gevraagd om transparantie te tonen in hun visie, beleid en toezicht op integer handelen op alle niveaus. Hoewel de Omgevingsdienst Drenthe beschikt over een stelsel van maatregelen om fraude tegen te gaan, inclusief een geactualiseerde frauderisicoanalyse, beschikt ze momenteel nog niet over M&O-beleid (een verplichting specifiek voor publieke organisaties die moeten voldoen aan het BBV) en wordt hier ook nog niet (actief) aan gewerkt. Het is randvoorwaardelijk dat een organisatie met de omvang van de Omgevingsdienst Drenthe over een organisatie breed M&O-beleid beschikt en dit onderdeel is van het reguliere planning en control proces. Wij willen u adviseren om dit onderwerp bestuurlijk op de agenda's te (blijven) zetten.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- **Procesbeheersing**
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

3.3 IT-omgeving

3.3.1 Algemene ontwikkelingen

De implementatie van de Cyberbeveiligingswet, voortvloeiend uit de NIS2-richtlijn, heeft directe gevolgen voor gemeenten en daarmee ook voor gemeenschappelijke regelingen en komt steeds dichterbij. Deze wet stelt strengere eisen aan de digitale weerbaarheid en verplicht organisaties die essentiële en belangrijke diensten leveren om adequate maatregelen te treffen voor cyberveiligheid en incidentrapportage. De wetsvoorstellen van de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten zijn reeds ingediend bij de Tweede Kamer. Het streven is dat de wetsvoorstellen en daaruit vloeiende besluiten in het tweede kwartaal van 2026 in werking treden.

De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft diverse handreikingen opgesteld om gemeenten te ondersteunen bij het bepalen van hun zorgplicht onder de Cyberbeveiligingswet. Deze zorgplicht strekt zich uit tot samenwerkingsverbanden, zoals gemeenschappelijke regelingen, die namens gemeenten digitale processen uitvoeren en beheren. De handreikingen bieden concrete richtlijnen voor risicomanagement, het opstellen van beveiligingsmaatregelen en het afhandelen van beveiligingsincidenten. Daarnaast heeft de IBD een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd van de kritische processen binnen gemeenten. Deze analyse heeft in kaart gebracht welke processen essentieel zijn voor de continuïteit van de dienstverlening en daarmee onder de zorgplicht vallen. Hieruit blijkt dat met name processen die betrekking hebben op het sociaal domein, het belastingproces, burgerzaken, verkeersregelsystemen en de algemene bedrijfsvoering een verhoogd risico op cyberdreigingen kennen.

In een recente publicatie benadrukt de VNG de impact van de Cyberbeveiligingswet op gemeenten en hun samenwerkingsverbanden. De VNG roept op tot een actieve voorbereiding en adviseert gemeenten en gemeenschappelijke regelingen om hun huidige informatiebeveiligingsmaatregelen te toetsen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen.

Het algemeen bestuur heeft een toezichthoudende rol bij de naleving van de Cyberbeveiligingswet, terwijl de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) toezicht houdt op de naleving door de gehele overheid. Dit betekent dat gemeenten en gemeenschappelijke regelingen moeten zorgen voor een transparant en aantoonbaar beveiligingsbeleid. Bij inbreuken op de zorgplicht en meldplicht kunnen er aanzienlijke sancties volgen. Bestuurlijke boetes kunnen oplopen tot forse bedragen.

Voor de Omgevingsdienst Drenthe betekent dit dat:

- De bestaande informatiebeveiligingsmaatregelen kritisch moeten worden beoordeeld en waar nodig aangescherpt.
- Er structureel aandacht moet zijn voor risicomanagement en incidentrespons.
- Samenwerking met de IBD en gemeenten essentieel is om aan de zorgplicht te voldoen.
- Rapportageverplichtingen en escalatieprocedures helder moeten zijn, zodat incidenten tijdig worden gemeld en afgehandeld.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- **Procesbeheersing**
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

- Er gewerkt moet worden volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2), die als leidraad dient voor informatiebeveiliging binnen overheidsorganisaties.
- Het belangrijk is om gebruik te maken van een Informatie Security Management Systeem (ISMS) om risico's gestructureerd te beheersen en incidenten adequaat af te handelen.
- Bewustwording en training voor bestuurders en medewerkers gestimuleerd moet worden, zodat zij voldoen aan de eisen van de wet en hun verantwoordelijkheid begrijpen.

Door deze maatregelen tijdig te implementeren, kan de Omgevingsdienst Drenthe haar rol als betrouwbare uitvoeringsorganisatie blijven waarborgen en voldoen aan de eisen van de Cyberbeveiligingswet. U heeft via een extern bureau een IT-auditor ingeschakeld die voor u op dit onderwerp een nulmeting verricht, de uitkomsten hiervan zijn op het moment van schrijven nog niet bekend en daarmee ook nog niet verwerkt in een vernieuwd informatiebeveiligingsbeleid. Wij zullen hierover nader rapporteren op het moment dat er meer informatie beschikbaar is.

3.3.2 Algemeen beeld IT-beheersing

IT is een onmisbaar onderdeel van uw organisatie. Jaarlijks voeren wij controlewerkzaamheden uit op de inrichting van uw IT-omgeving, waarbij wij aandacht besteden aan bijvoorbeeld back-up en recovery, toegangsbeheer en wijzigingenbeheer. De voor de jaarrekeningcontrole relevante applicaties omvatten het financiële systeem, de salarisadministratie en de betalingsapplicatie.

Logische toegangsbeveiliging

In de managementletter van afgelopen jaar hebben wij gerapporteerd dat er nog geen structurele, periodieke review plaatsvindt op de rollen en rechten binnen de belangrijkste applicaties. U heeft aangegeven dit eind 2025 op te pakken. Inmiddels is er wel een stap gezet door het applicatiebeheer voor financiële systemen over te dragen van het cluster Financiën naar de afdeling Informatie & Automatisering (I&A). Dit draagt bij aan een betere functiescheiding.

Wij blijven adviseren om periodiek de autorisaties te evalueren, met specifieke aandacht voor het beperken van toegang tot wat noodzakelijk is en het waarborgen van functiescheiding. Dit geldt in het bijzonder voor financiële processen en bankapplicaties. Een leidinggevende kan deze toetsing doorgaans het beste uitvoeren. Ook het gebruik en de rechten van zogenoemde super-users, inclusief logging en monitoring, dienen hierin te worden meegenomen. Het structureel inrichten van deze review draagt bij aan een betrouwbare interne beheersing.

Wijzigingenbeheer

Ten opzichte van vorig jaar zijn er geen inhoudelijke wijzigingen geconstateerd in het proces rondom wijzigingenbeheer. De Omgevingsdienst Drenthe maakt gebruik van diverse softwarepakketten en applicaties, waarin regelmatig wijzigingen plaatsvinden. Sommige wijzigingen hebben meer impact dan andere. Het is daarom belangrijk om onderscheid te maken tussen standaard- en complexe wijzigingen.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- **Procesbeheersing**
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

Standaardwijzigingen brengen doorgaans een lager risico met zich mee en worden vaak centraal door de softwareleverancier verzorgd. Complexe wijzigingen daarentegen kennen een hoger risico en zouden voorafgaand aan implementatie in de productieomgeving getest en geautoriseerd moeten worden.

Op dit moment is er nog geen formele procedure opgesteld voor het wijzigingenbeheer. Hierdoor is onvoldoende inzicht in het risico dat wijzigingen de juiste werking van applicaties kunnen aantasten. Het opstellen van een duidelijke procedure kan bijdragen aan een beter beheersbaar en transparant wijzigingsproces.

Continuïteitsbeheer en leveranciersmanagement

In 2025 hebben zich geen incidenten voorgedaan in systemen met een significante impact op de jaarrekening. Dat is positief. Tegelijkertijd blijft het belangrijk om aandacht te houden voor de afspraken rondom incidentmanagement, backup en recovery, zeker gezien de snelle ontwikkelingen binnen het IT-domein.

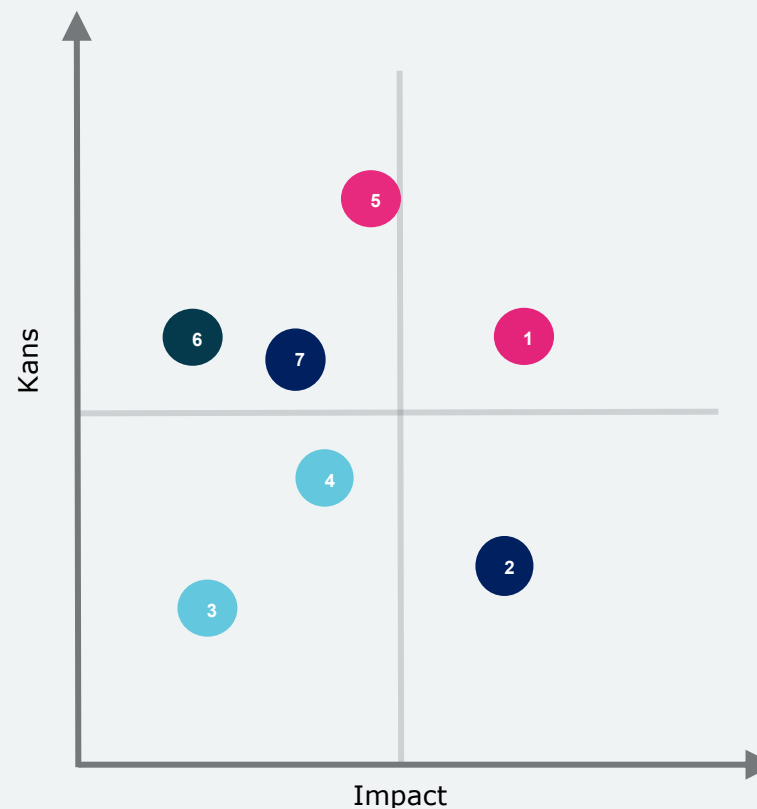
De IT-infrastructuur is uitbesteed aan de gemeente Emmen. U heeft aangegeven dat bepaalde processen soms minder snel verlopen dan gewenst. In 2025 wordt daarom actief gewerkt aan het verkrijgen van meer grip op de naleving van de gemaakte afspraken met de gemeente Emmen. Daarnaast bent u gestart met een verkenning naar alternatieve mogelijkheden voor het beheer van de IT-omgeving, met als doel de continuïteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening verder te versterken.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

4. Detailbevindingen

In het kader van de interim-controle hebben we de opzet en het bestaan van interne beheersingsmaatregelen in de processen die relevant zijn voor de jaarrekening onderzocht. Voor de opzet en het bestaan van deze maatregelen geven we het proces een classificatie:

- Belangrijke bevinding met een hoog risico en potentieel een grote impact op de organisatie.
- Bevinding met een gemiddeld risico en potentieel een gemiddelde impact op de organisatie.
- Bevinding met een laag risico en potentieel een lage impact op de organisatie.

Proces	Waardering
1. Memorialen	1
2. Deelnemersbijdragen: urenregistratie	2
3. Inkoopproces: prestatielevering	3
4. Inkoopproces: crediteurenstamgegevens	4
5. Personeelsproces	5
6. Volledigheid opbrengsten leges	6
7. Inkoop en aanbesteden: verouderd inkoopbeleid	7

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

BEVINDING 1: Memorialen

Observatie

Memoriaalboekingen zijn boekingen die buiten het reguliere proces om plaatsvinden. Ze worden voornamelijk gebruikt voor het verwerken van correcties of schattingen in de periodecijfers of jaarrekening. Vanwege hun aard, en zeker wanneer ze na het einde van het jaar worden uitgevoerd, zijn memoriaalboekingen gevoeliger voor afwijkingen dan andere boekingen. Tijdens de interimcontrole hebben we het proces rondom memoriaalboekingen beoordeeld en geconstateerd dat de memoriaalboekingen, in tegenstelling tot voorgaand boekjaar, nu zichtbaar worden geautoriseerd door middel van het paragraferen van het boekingsverslag één keer per kwartaal in PDF. Het systeemtechnisch (afgedwongen) autoriseren van memoriaalboekingen is nog niet ingeregeld in de financiële administratie.

Risico / impact jaarrekening

Bewuste of onbewuste boekingsfouten, waardoor er sprake kan zijn van onjuistheden in baten, lasten of balansposities.

Aanbeveling

Wij adviseren u te onderzoeken of het systeemtechnisch mogelijk is dat de opgestelde memoriaalboekingen doormiddel van een automatische workflow in de financiële administratie geautoriseerd kunnen worden.

Reactie management

In ons financieel systeem Exact is een digitale workflow helaas niet mogelijk. Daarom gaan wij in samenwerking met I&A onderzoeken op welke manier dit wel digitaal kan worden opgelost. Wellicht is MS Forms een tool hiervoor.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

BEVINDING 2: Deelnemersbijdragen – Urenregistratie

Observatie

Er is in de basis sprake van een sluitende urenregistratie, waarbij het nacalculatietarief wordt berekend op basis van daadwerkelijk geschreven uren. Wel is er nog sprake van een beperkte functiescheiding: de geschreven uren worden niet systematisch geaccordeerd door leidinggevenden binnen het urenregistratiesysteem. Systeemtechnisch is accordering wel mogelijk, maar u kiest er bewust voor om dit vooralsnog niet te implementeren. Het schrijven van uren wordt in ieder geval op meerdere niveaus besproken, waaronder in de regiegroep en de werkgroep 'kaders en inrichting', waarmee het onderwerp in ieder geval wel structureel onder de aandacht blijft.

Risico / impact jaarrekening

Zonder formele autorisatie van geschreven uren bestaat het risico dat uren bewust of onbewust op onjuiste projectcodes worden geboekt. Dit kan gevolgen hebben voor de juistheid van de nacalculatie en daarmee voor de verdeling van baten en lasten richting de deelnemers. Juistheid en transparantie in de urenverantwoording blijven daarom essentieel.

Aanbeveling

Wij adviseren om, de papieren beoordeling van directe uren structureel en aantoonbaar vast te leggen. Daarnaast blijft het wenselijk om op termijn een digitale oplossing te implementeren waarbij leidinggevenden de geschreven uren kunnen autoriseren binnen het systeem, zodat het vier-ogenprincipe ook technisch geborgd is.

Reactie management

Voor systeemtechnische accordering (afvinken van geschreven uren) door leidinggevende is niet gekozen bij OD Drenthe. De regisseurs en werkverdelers checken en analyseren nu de uren van de medewerkers. We nemen in overweging of we de regisseurs en werkverdelers de uren wel laten accorderen op volledigheid en juistheid. Zij zijn de degene die het meeste inzicht hebben op de uren. In de regiegroep komt het onderwerp "uren schrijven" structureel aan bod op de agenda. De zichtbare controle door de regisseurs en werkverdelers kan nog beter worden vastgelegd. Dit zal een aandachtspunt zijn in de regiegroep.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

BEVINDING 3: Inkoopproces - Prestatielevering

Observatie

Ten opzichte van vorig jaar is er geen wijziging opgetreden in de situatie rondom de controle op prestatielevering. Er is nog geen formeel beleid opgesteld voor de vastlegging van deze controle, en er is ook geen drempelbedrag bepaald waaronder documentatie achterwege kan blijven. Dit betekent dat ook voor kleinere bedragen de prestatielevering moet worden vastgelegd. Het eenvoudiger en beter documenteren van de interne beoordeling van prestatielevering blijft, net als vorig jaar, een aandachtspunt zolang het nieuwe inkoopbeleid, waarin u voornemens bent om het onderwerp prestatielevering mee te nemen, nog niet is opgesteld en vastgesteld. Tijdens de jaarrekeningcontrole zal worden beoordeeld of bij de geselecteerde facturen de documentatie rondom de prestatielevering voldoende is.

Risico / impact jaarrekening

Het risico bestaat dat facturen worden betaald terwijl de prestatie niet of niet volledig is geleverd. Dit kan leiden tot onjuiste lasten in de jaarrekening en een verminderde betrouwbaarheid van de financiële verantwoording.

Aanbeveling

Wij hebben vastgesteld dat de organisatie bezig is met het opstellen van een nieuw inkoopbeleid, waarin de werkwijze voor prestatielevering ook uitgeschreven zal worden. Ook merken we dat het belang van prestatielevering voor veel medewerkers van de organisatie duidelijk is en dat zij welwillend zijn om dit punt te verbeteren. Onze aanbeveling is om het nieuwe inkoopbeleid op te stellen en in gebruik te nemen en de wijze van documenteren van prestatielevering vast te leggen.

Reactie management

Financiën stelt voor om alle facturen < € 2.500 (drempelbedrag voor aanmaken van verplichtingen) niet te hoeven voorzien van een prestatielevering. Tevens is in kaart gebracht voor welke type facturen de prestatielevering van belang is om in het systeem vast te leggen. Wij zullen dit meegeven om te verwerken in het nieuwe inkoopbeleid en budgethouderschap.

Voor de verbouwingsactiviteiten zijn nadere afspraken gemaakt om de prestatie van de levering te kunnen volgen. De toezichthouder tijdens de bouw, de projectleider (extern en intern) en projectcontroller (kaders begroting) spelen hierin een belangrijke rol. Aan de archivering van belangrijke documenten (contract, facturen, pakbonnen, foto's tijdens de bouw etc.) is ook gedacht.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- [Detailbevindingen](#)
- Vooruitblik

BEVINDING 4: Inkoopproces: crediteurenstamgegevens

Observatie

Tijdens onze controle hebben wij vastgesteld dat het vier-ogenprincipe bij het wijzigen van crediteurenstamgegevens nog niet systeemtechnisch wordt afgedwongen. Hoewel er bij wijzigingen automatisch een notificatie per e-mail wordt verstuurd, wordt opvolging hierop niet verplicht gesteld. In tegenstelling tot voorgaande jaren is de applicatiebeheerder inmiddels niet meer betrokken bij het doorvoeren van mutaties in de crediteurenstamgegevens, wat een positieve ontwikkeling is. Desondanks blijft het ontbreken van systeemtechnische functiescheiding een aandachtspunt.

Risico / impact jaarrekening

Het risico bestaat dat crediteurenstamgegevens bewust of onbewust onjuist worden doorgevoerd met onrechtmatige betalingen als gevolg.

Aanbeveling

Wij adviseren om systeemtechnische functiescheiding in te richten binnen de financiële administratie, zodat het vier-ogenprincipe bij het wijzigen van crediteurenstamgegevens structureel wordt afgedwongen. Dit verkleint het risico op fouten of misbruik en draagt bij aan een robuuste interne beheersing.

Reactie management

Het is systeemtechnisch niet mogelijk om het vierogen principe structureel af te dwingen. Daarom hebben wij dit procesmatig georganiseerd. Indien een bankrekeningnummer wordt gewijzigd wordt er een mail gestuurd aan de beheerder (in handen van I&A). De beheerder stuurt deze mail (automatisch) door aan de twee financieel adviseurs die vervolgens controleren of de aanpassing terecht is gedaan. Daarvoor wordt in Exact een uitdraai gemaakt met de wijziging die vervolgens als pdf wordt voorzien van een stempel goedgekeurd en opgeslagen op een centrale plek van het cluster Financiën.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

BEVINDING 5: Personeelsproces

Observatie

De salarisadministratie is uitbesteed aan de gemeente Emmen. We hebben u voorgaande jaren geadviseerd om een zichtbare controle op de output van de salarisadministratie uit te voeren door controles uit te voeren op het standenregister. Wij hebben ten tijde van de interim nog niet kunnen vaststellen dat u deze controle heeft geïmplementeerd, er is wel aangegeven dat de Omgevingsdienst Drenthe bezig is om maandelijks het mutatie-en standenregister te controleren op bijzonderheden en afwijkingen. Ook hebben we begrepen dat er vanuit de interne controle diverse bevindingen zijn geconstateerd met betrekking tot doorgevoerde salarismutaties, op het moment van schrijven is hiervan nog geen oorzaakanalyse uitgevoerd waaruit we de totale omvang en de vraag of dit losstaande incidenten betreffen kunnen afleiden.

Risico / impact jaarrekening

Het risico bestaat dat fouten in de salarisadministratie onopgemerkt blijven. Zonder zichtbare interne controle op de output van de gemeente Emmen zijn de personeelsmutaties mogelijk niet volledig of juist verwerkt.

Aanbeveling

Gezien de omvang van de personeelslasten laten we het adviespunt omtrent het implementeren van het standenregister staan, gezien het feit dat dit nog niet (volledig) is geïmplementeerd in boekjaar 2025. Met de controles op het standenregister kunnen berekende looncomponenten over meerdere perioden met elkaar worden vergeleken, waardoor afwijkingen en fouten effectief kunnen worden opgespoord. Daarnaast adviseren wij om de reeds geconstateerde bevindingen uit de interne controle op salarismutaties te analyseren, zodat kan worden vastgesteld of het om incidenten of structurele tekortkomingen gaat. De uitkomsten van deze oorzaakanalyse ontvangen wij graag en deze kunnen vervolgens worden gebruikt om gerichte verbetermaatregelen te treffen in het proces van personeels- en salarismutaties.

Reactie management

De implementatie van het standenregister zal verder worden voltooid. Tevens zal de zichtbare controle plaatsvinden door medewerkers van HRM. De geconstateerde bevindingen zullen nader worden geanalyseerd voor verbetering van de personeels- en salarismutaties.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- Vooruitblik

BEVINDING 6: Volledigheid opbrengsten leges

Observatie

Het proces rondom het opleggen van leges verloopt momenteel via een legesbrief die per e-mail wordt verstuurd naar het cluster Financiën. Op basis van deze e-mail wordt een opbrengst geboekt in de financiële administratie, met een bijbehorende opboeking van de debiteuren. Dit proces is ad-hoc ingericht en kent weinig ingebouwde waarborgen voor de volledigheid van de opbrengsten. Er is geen aansluiting mogelijk tussen een sub-administratie en de financiële administratie. Wel is de Omgevingsdienst Drenthe bezig met het opstellen van een gezamenlijk overzicht voor zowel team Vergunningen als het cluster Financiën.

Risico / impact jaarrekening

Door het ontbreken van een gestructureerd en controlebaar proces bestaat het risico dat legesopbrengsten niet volledig worden geboekt.

Aanbeveling

Wij adviseren om het proces rondom het opleggen en registreren van legesopbrengsten te formaliseren en te voorzien van adequate interne beheersmaatregelen. Dit kan onder andere door:

- Het opzetten van een sub-administratie waarin alle opgelegde leges systematisch worden geregistreerd;
- Het realiseren van een structurele aansluiting tussen deze sub-administratie en de financiële administratie;
- Het implementeren van een controlemechanisme waarbij periodiek wordt getoetst op volledigheid en juistheid van de geboekte opbrengsten;
- Het gezamenlijk overzicht dat momenteel wordt opgesteld door het team Vergunningen en het cluster Financiën te gebruiken als basis voor verdere procesverbetering.

Reactie management

We willen I&A laten onderzoeken of we alle zaken uit het LOS systeem kunnen filteren waar een lege moet worden opgelegd. Andere optie is dat deze functie ook kan worden ingericht in het LOS. Hiervoor zijn blijkbaar mogelijkheden in het huidige systeem. Daarnaast willen we graag weten of de leges wel kostendekkend zijn en worden de juiste bedragen wel opgelegd vanuit de gemeenten.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- [Detailbevindingen](#)
- Vooruitblik

BEVINDING 7: Inkoop en aanbesteden: verouderd inkoopbeleid

Observatie

Uit de interne controle over het afgelopen jaar zijn meerdere bevindingen naar voren gekomen die betrekking hebben op het niet naleven van het geldende inkoopbeleid. Ook in 2025 is dit een terugkerend aandachtspunt. Het huidige inkoopbeleid dateert uit 2019 en blijkt in de praktijk niet altijd te worden gevolgd.

Risico / impact jaarrekening

Hoewel het niet naleven van het inkoopbeleid op zichzelf geen directe gevolgen heeft voor de financiële rechtmatigheid, brengt het wel risico's met zich mee op het gebied van:

- Transparantie en verantwoording richting stakeholders;
- Efficiëntie en doelmatigheid van de inkoopprocessen;
- Gelijke behandeling van leveranciers en het voorkomen van willekeur;
- Interne beheersing, doordat afwijkingen van beleid moeilijker te monitoren en te verantwoorden zijn.

Aanbeveling

Wij adviseren om het inkoopbeleid te herzien en te actualiseren, zodat het beter aansluit bij de huidige praktijk en organisatiebehoeften. Een herzien beleid biedt de kans om:

- De naleving te verbeteren door het beleid beter af te stemmen op uitvoerbaarheid;
- Nieuwe strategische doelen, zoals duurzaamheid of regionale inkoop, expliciet te verankeren;
- Duidelijkheid te scheppen voor medewerkers en betrokkenen over de kaders en verwachtingen.

Reactie management

De positionering van de inkoopfunctie wordt op dit moment onderzocht en voor de actualisatie van het inkoopbeleid is nadere capaciteit noodzakelijk. Aan extra externe inzet voor het 2026 wordt op dit moment gewerkt.

- Inhoudsopgave
- Management-samenvatting
- Risico's
- Procesbeheersing
- Detailbevindingen
- **Vooruitblik**

5. Vooruitblik naar de jaarrekening

5.1 Planning jaarrekeningcontrole

De jaarrekeningcontrole staat voorlopig gepland voor week 7, de week van 9 februari 2026. U ontvangt tijdig onze informatie uitvraag. Het is van belang dat uw voorbereidende werkzaamheden en interne controles, inclusief een volledige conceptversie van de jaarstukken, ten minste 5 werkdagen voor de start van de controle zijn afgerond.

5.2 Aanpassing materialiteit

Door een aanpassing van de BADO dienen wij vanaf boekjaar 2025 een andere goedkeuringstolerantie/materialiteit te hanteren. De materialiteit is dan maximaal 2% van de totale lasten, exclusief dotaties aan de reserves. Tot en met boekjaar 2024 was dit maximaal 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves. Hoewel het percentage is verhoogd is er per saldo, in de meeste gevallen, sprake van minder ruimte in de weging van fouten en onzekerheden. Enerzijds komt dit doordat de omvang basis ofwel grondslag met ingang van boekjaar 2025 exclusief de dotatie aan de reserves is en anderzijds doordat fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld dienen te worden en gezamenlijk moeten worden gewogen. Doordat er bij u in voorgaande jaren geen sprake is geweest van grote onzekerheden die mogelijk doorwerken naar huidig boekjaar is dit op voorhand nog geen aanleiding tot het intensiveren van de accountantscontrole.

Eshuis